

องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่*

FACTORS FOR PARTIPATORY MANAGEMENT OF PRIVATE SCHOOLS IN KRABI PROVINCE

ขวัญกมล สายเส้น

Kwankamon Saysen

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suansunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: liooleo.o@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ และ 3) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนจังหวัดกระบี่ 9 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 312 คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาทั้งสิ้น 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับสูงที่สุด และการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์สนิทสนม มีความเข้าใจกันระหว่างผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับต่ำที่สุด ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ โดยพบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ชื่อองค์ประกอบ การบริหารงานอย่างมีคุณภาพ,ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน,ระบบการบริหารงานในสถานศึกษา,การบริหารงานในองค์กรแบบมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา

* Received 21 September 2022; Revised 10 January 2023; Accepted 11 January 2023

คำสำคัญ: การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม, องค์ประกอบการบริหารงาน, โรงเรียนเอกชน

ABSTRACT

The purpose of this research is to 1) To study components of participatory administration of private schools. Krabi Province 2) To study the level of opinions on components of participatory administration of private schools. Krabi Province and 3) To analyze components of participatory administration of private schools. Krabi Province Data were collected from interview forms with 8 key informants, 9 directors of private schools in Krabi Province, and 312 sample groups. A total of 312 questionnaires were returned, representing 100%. Data were analyzed using frequency, hundredth. each standard deviation

The results showed that;

The level of opinion on the participatory management component of private schools in Krabi province. Average of opinions, elements, participatory administration in private schools. On a case-by-case basis at the highest level, it was found that teachers' participation in the evaluation of the implementation of the school curriculum for teaching and learning was at the highest level and the building of relationships to achieve close and mutual understanding between administrators, teachers and school boards was at the lowest level. It found that there are a total of 5 elements, comprising the elements Quality Management, Cooperation between educational institutions and communities, System of administration in educational institutions, Participatory corporate management and Participation of personnel in educational institutions.

Keywords: Participatory Management, Administrative Elements, Private Schools

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 กลายเป็นโจทย์สำคัญสำหรับในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งนี้เนื่องจากทุกฝ่ายมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้นจากอดีตและความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดี เพราะการก้าวอย่างที่เราจะทำให้เราสามารถทบทวนและเสียโอกาสอีกมากมาย ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นอีกประเด็นที่สำคัญ นอกจากจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงแล้วยังจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความ

เปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันแต่ทั้งนี้ผู้คนในยุคนี้จำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาที่มากกว่าคนในยุคสมัยที่ผ่านมา รวมไปถึงการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการเรียนรู้ที่ไม่มีขอบเขตข้อจำกัด ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันแหล่งข่าวก็สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว แต่เมื่อการเข้าถึงข้อมูลไม่ใช่เรื่องยาก ทำให้ความสำคัญในด้านการศึกษากลับเป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับทุกประเทศ ในประเทศที่พัฒนาแล้วประชาชนจะได้รับการพัฒนาการศึกษามาเป็นลำดับแรกจากนั้นจึงค่อยมุ่งพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไปด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงการให้ความสำคัญมากขึ้น เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการศึกษา มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมหรือชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนทุก ๆ ฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสาระและหลักการดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีการระบุในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทั้งสิ้น

ดังนั้น สถานศึกษากับชุมชนนั้นคงจะแยกออกจากกันเด็ดขาดไม่ได้ เพราะโรงเรียนเปรียบเสมือนต้นไม้ ชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดิน ฉะนั้นต้นไม้และพื้นดินต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันใด ชุมชนกับโรงเรียนก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น (สุดา ทัพสุวรรณ, 2545) ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริงการบริหารจัดการศึกษาการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการทำให้เกิดคุณภาพและความเสมอภาคทางโอกาสในการศึกษา การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเป็นกำลังสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของประเทศ ซึ่งนอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระจัดการศึกษาของภาครัฐแล้ว สังคมยังมีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนเอกชนยังสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแล้วว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนมีความเจริญก้าวหน้ามาโดยตลอด เนื่องจากโรงเรียนเอกชนมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากกว่าภาครัฐในหลายด้าน นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถผลิตนักเรียน นักศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ มีวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

การพัฒนาการศึกษามีความจำเป็นยิ่งที่หลายภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมไม่ว่าจะจะเป็นหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน สถานศึกษาและชุมชนควรมีบทบาทช่วยเหลือครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน การประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูและ

โรงเรียน รวมทั้งร่วมกับโรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ทำทนายพร้อมคู่มือครู แบบฝึกหัด และแนวทางจัดกิจกรรม บทบาทของโรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนและสังคมเพื่อพัฒนาครู ให้สามารถสนองความต้องการในการเรียนของเด็กและผู้ปกครอง การสร้างสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยถูกสุขลักษณะความเป็นระเบียบสวยงาม ให้ความรู้และสร้างความไว้วางใจกัน การสรรหาครูและผู้บริหารที่มีคุณภาพให้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นผู้ เรียนรู้ตลอดชีวิตมาบริหารงานโรงเรียน บทบาทของครูใช้วิธีการสอนและวิธีประเมินที่ผ่านการ ทดสอบและวิจัยมาแล้วว่าได้ผลดีต่อการพัฒนาของผู้เรียน จัดเนื้อหาวิชาที่กว้างลึก เป็นที่สนใจ ทั้งแทรกข้อคิดทางคุณธรรมจริยธรรมในบทเรียน ตามกิจกรรมอย่างมีความเหมาะสม มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความสุข ครูมีการความผูกพันระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน เพื่อเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ และมุ่งมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งด้านอื่น ๆ เช่น จิตวิทยา การแนะแนว และสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน (Satcher, D., 2005)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ มีชุมชนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน รวมไปถึงความสถานะสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียนจึงเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นผู้วิจัยจึง เล็งเห็นการมีส่วนร่วมผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีบทบาทสำคัญในสถานศึกษาในการพัฒนา ด้านการเรียนของนักเรียน การสอนของครูรวมไปถึงการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในเรื่อง ของการเข้ามามีส่วนร่วม ขณะเดียวกันก็มีหน่วยงานส่วนงานเอกชนและหน่วยงานรัฐบาลเข้า มามีส่วนร่วมอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานแบบ มีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของ โรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพซึ่งเป็นแบบการผสมผสาน (Mixed Method Research) ใช้แบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมายจำนวนโรงเรียนละ 1 คนเป็นจำนวน 9 โรงเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 8 คนโดย คณะกรรมการโรงเรียน 3 คน ผู้ปกครองจำนวน 2 คนและชุมชนจำนวน 3 คนโดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นมีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และ/หรือ 2) มีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และ/หรือประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ จำนวนโรงเรียน 45 โรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวนทั้งหมด 1,235 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา พิจารณาเรื่องการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ มีขอบเขตเนื้อหาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเอกชน โรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่

ขอบเขตด้านตัวแปร คือองค์ประกอบในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนจังหวัดกระบี่

ขอบเขตด้านระยะเวลาและพื้นที่ คือในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ และสามารถ

วิเคราะห์ผลการศึกษาด้วยโปรแกรม SPSS for Windows และอภิปรายผล สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นขององค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 36 ครุมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

2. การวิเคราะห์หองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ โดยพบว่าค่าน้ำหนักขององค์ประกอบแต่ละข้อจำนวน 45 ข้อ มีจำนวนองค์ประกอบ 12 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากกว่า .50 ขึ้นไป และองค์ประกอบที่ถือว่ามีความชัดเจนตามเกณฑ์จะต้องมีจำนวนข้อในองค์ประกอบนั้นไม่น้อยกว่า 4 ตัวแปร จึงจัดว่าเป็น 1 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 มีจำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.649 ถึง 0.872 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 9.073 จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารงานอย่างมีคุณภาพ”

องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.677 ถึง 0.816 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 4.123 จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน”

องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.518 ถึง 0.860 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.328 จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

องค์ประกอบที่ 4 มีจำนวน 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.587 ถึง 0.788 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 2.257 จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ระบบการบริหารงานในสถานศึกษา”

องค์ประกอบที่ 5 มีจำนวน 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.583 ถึง 0.783 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.714 จึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา”

อภิปรายผล

การวิเคราะห์หองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกระบี่ ระดับจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นขององค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครุมีส่วนร่วม

ในการประเมินผลการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จก็คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแกนกลางในระดับชาติ ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา จึงต้องได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยที่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นความสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 22) กำหนดแนวทางไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีเป้าหมายที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแบบต่อเนื่อง จะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสั่งการมาเป็นผู้ร่วม คือ ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ได้แก่

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา

- 1.2 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษามีความรู้และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

- 1.3 มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมไปถึงชุมชนและท้องถิ่น

2. ครูผู้สอนมีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนจากการเป็นผู้สอนมาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการชี้แนะทางการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ กล่าวได้คือ

ทำให้ผู้เรียนรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูล มีทักษะในการใช้สื่อ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการสืบค้นข้อมูลมาใช้ได้สะดวก วิธีการที่ครูสามารถทำได้ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกที่ดี โดยครูยังต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้ป้อนข้อมูลเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาโดยครูจะต้องตระหนักเสมอว่าตนเองไม่ใช่ผู้กำหนดความรู้แต่เป็นผู้สอนแก่นความรู้ในวิชาที่สอนและแนะนำวิธีการคิดให้กรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาการ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ครูยังต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2543)

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจกระจ่าง

2.2 ศึกษาหลักการ วิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2.3 ร่วมวางแผนและร่วมพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2.4 ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหา/ความต้องการของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระ มาตรฐาน สัดส่วนของเวลา และหน่วยการเรียนรู้

2.6 นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน

2.7 วางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2.8 ร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรกับสถานศึกษา

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชน จังหวัด กระบี่ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบการบริหารงานในองค์กรแบบมีส่วนร่วมและองค์ประกอบความสำเร็จในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้สามารถอธิบายผลการวิจัย ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.649 ถึง 0.872 และมีค่าไคเอนเท่ากับ 9.073 จากผลการศึกษาพบว่า ดวงแก้ว กอแก้ว กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยการที่ผู้บังคับบัญชาได้ขอความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน 2) การกระจายอำนาจในการบริหาร ได้แก่ การใช้คณะกรรมการและกลุ่มงานเฉพาะกิจในการปฏิบัติงานการให้

อิสระกับพนักงานในการดำเนินงานที่รับผิดชอบ 3) การให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ การให้พนักงานมีสิทธิในการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบโดยไม่ต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนผู้บริหารทุกคนในการใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) การไว้วางใจซึ่งกันและกันในองค์กร ได้แก่ การมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและมีการมอบหมายให้พนักงานได้ปฏิบัติงานใหม่ ๆ (ดวงแก้ว กอแก้ว, 2543) ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหารองค์การเป็นอย่างมากเพราะผู้บริหารระดับสูงเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารมีอิสระในการทำงานตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกรักผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจดำเนินงานให้องค์การประสบผลสำเร็จต่อไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการให้เกิดความสอดคล้องรวมไปถึงตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและร่วมกับสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโดยมีบทบาทดังนี้ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมเป็นแหล่งการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์จริงให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ด้วยดีจะต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชน ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

องค์ประกอบที่ 2 มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.677 ถึง 0.816 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 4.123 จากผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับ พิสูจน์ หิรัญวงษ์ เสนอแนวคิดไว้โดยสามารถจำแนก ดังนี้ ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการสำคัญที่จะต้องทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงนี้ดำเนินการสร้างแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติงานตามที่วางไว้ ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นจะได้อำนาจมาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร

การบริหาร การประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น โรงเรียนสามารถสร้างหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพเพื่อพัฒนา และให้ความรู้กับนักเรียนให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้ ขั้นที่ 3 การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน (พิสนธ์ หิรัญวงษ์, 2541) จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น เรื่องดังกล่าวสามารถนำมาให้การศึกษาในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักค่านิยมให้เกิดความรัก ความหวงแหนและรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับนักเรียนและชุมชนได้ ดังนั้น ผู้ปกครองและชุมชนจึงเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการให้สังคมและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีการสอดประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

องค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.518 ถึง 0.860 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 3.328 จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered, Student-centered หรือ Child-centered) คือรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ซึ่งต่างจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั่วไปที่เน้นให้เด็กศึกษาหาความรู้จากการสอนของครูโดยตรง แนวการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เกิดขึ้นจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่าผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ตามความต้องการของตัวเอง แต่แตกต่างกันที่ความต้องการ ความสนใจและความถนัดรวมไปถึงทักษะต่าง ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงไม่ควรที่จะเป็นไปในแนวทางเดียว ควรมีความหลากหลายและตอบสนองได้กับเด็กทุกกลุ่ม ถ้าเป็นบุคคลที่คร่ำหวอดอยู่ในวงการการศึกษาของไทย จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นแนวการจัดการเรียนรู้ที่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงในการส่งเสริมการจัดการศึกษา มาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นปฏิรูปการศึกษาใหม่ ๆ โดยได้มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนของแนวจัดการการศึกษาไว้ดังนี้ “มาตราที่ 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มเต็มศักยภาพของตนเอง” การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการศึกษาในทุกระดับชั้นการศึกษา แต่การจะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีคุณสมบัติของแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยแท้จริง ซึ่งคุณสมบัติเหล่านั้น ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นผู้เรียน

จะต้องมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนตั้งแต่เริ่มจนไปถึงการประเมินผล การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) สามสิ่งสำคัญที่คุณครูต้องนำมาวิเคราะห์และพิจารณาในการออกแบบ การเรียนรู้คือ เนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน 3) คุณครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอน 4) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้เรียนถือเป็นช่วงเวลาแห่ง การพัฒนาทักษะทางสังคมและทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่และเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น 5) คุณครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้จัดหาสื่อและวัสดุรวมไปถึงคอย สนับสนุนและแนะนำแนวทางที่เหมาะสม การหาจังหวะสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการสื่อลงไป ในกิจกรรมของเด็กอย่างชาญฉลาด 6) การมีสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายในห้องเรียนจะช่วยให้ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจของตัวเองได้ 7) การจัดการเรียนรู้ แบบผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น จะต้องส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน หลาย ๆ ด้านไปพร้อมกันได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือ Child Center นั้น คือการที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจนนำไปสู่การเกิดองค์ ความรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จากแนวคิดข้างต้น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งแตกต่างกับการจัดการศึกษา ในรูปแบบทั่วไปที่คุณครูจะเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดแทนที่ผู้เรียนจะศึกษาด้วย ตนเอง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ ครูผู้สอนจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถและเรียนรู้ทักษะความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงต้องรู้ถึงจังหวะ ในการสอดแทรกสิ่งที่ต้องการสอนเข้าไปในการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ตามแบบ ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นอีกตัวแปรหนึ่งในการส่งเสริมให้การจัดการศึกษารูปแบบนี้ให้มี ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนของคุณครู

องค์ประกอบที่ 4 มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.587 ถึง 0.788 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 2.257 จากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบระบบการบริหารงาน ในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิด วอนสเบิร์ก แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การไว้วางใจกัน (Trust) ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม 2) ความยึดมั่น ผูกพัน (Commitment) 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and objectives) 4) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy) (Swansburg, R., 1996) และสอดคล้องกับ ไคเคิร์ท ได้แสดงให้เห็นสาระสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ผู้บังคับบัญชารับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ผู้บังคับบัญชา กระตุ้นจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน 3) ระบบการติดต่อสื่อสารภายใน องค์การมีความคล่องตัวเป็นไปโดยอิสระ 4) ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีปฏิกริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผยและโดยกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การ การปฏิบัติงานและ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การ 5) การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกระดับขององค์การ เปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน 6) การควบคุมงาน

มีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมตนเองและเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาเป็นหลัก 7) ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการพัฒนาพนักงานโดยการฝึกอบรมเพื่อให้การทำงานมีผลงานที่สูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย (Likert, Rensis, 1961) และสอดคล้องกับไบรย์แมน ได้เสนอแนวทางในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่จะมีผลต่อทัศนคติ การปฏิบัติงานและการกระตุ้นจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ 4 ประการ คือ 1) บรรยากาศของการมีส่วนร่วมควรจะต้องทำให้แนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้นและบรรยากาศจะมีลักษณะของความไม่เป็นทางการมากกว่า 2) จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเลือกเป้าหมายที่มีคุณค่า ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรเพิ่มเป้าหมายส่วนบุคคล (Individual Goal) กับเป้าหมายองค์การ (Organization Goal) ให้เท่าเทียมกัน 3) ผู้มีส่วนร่วมจะเพิ่มการควบคุมงานมากขึ้นถ้ามีแรงจูงใจและความเป็นอิสระเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานมากขึ้นและ 4) เมื่อบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเขาจะมี Ego - involved (Bryman, A., 1986) จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการภายในองค์กรที่บุคลากรภายในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม หรือส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานภายในองค์กรทั้งในด้าน การตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การร่วมรับผิดชอบไปถึงการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรบรรลุเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริหารองค์กรอีกด้วย

องค์ประกอบที่ 5 มีค่าน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.583 ถึง 0.783 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 1.714 องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์การซึ่ง จันทรานี สงวนนาม ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ 1) ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับในองค์การ 2) ลดความขัดแย้งในการทำงานรวมถึงสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น 3) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานภายในองค์กร 4) ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีสุขภาพจิตดี 5) สร้างความเป็นประชาธิปไตยภายในองค์กร 6) ลดค่าใช้จ่ายภายในองค์กรและใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม 7) การใช้งบประมาณขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 8) ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกต่อตัวเองว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (จันทรานี สงวนนาม, 2553) และสอดคล้องกับสัมฤทธิ์ กางเพ็ง กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดและอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดคนเดียว 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยาคือทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น 3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะ

ในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น 5) การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้มีการปรับปรุงงาน ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2545) จากแนวคิดที่กล่าวข้างต้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาสถานศึกษาและมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการเข้าใจและสามารถตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากทุกฝ่าย โดยที่ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้มีการสื่อสารกันอย่างเข้าใจ มีความรับผิดชอบในภาระงานที่ตนรับผิดชอบ และเกิดความผูกพันกับสถานศึกษามากขึ้น

สรุป

การบริหารแบบการมีส่วนร่วมสามารถทำให้องค์การบริหารจัดการที่ดำเนินไปอย่างเรียบร้อยราบรื่น เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ เพื่อพัฒนาหน่วยงานเป็นไปในทิศทางที่ดี ตลอดจนการประเมินผลให้ซึ่งทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ ได้ เพราะการยอมรับซึ่งกันและกัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และนำไปสู่ผลสำเร็จได้ดียิ่งในการบริหารจัดการองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพิจารณานำองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ นโยบายรวมถึงการจัดการศึกษาพร้อมทั้งมีการแก้ไขปรับปรุงตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเข้าปรับใช้มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายและทิศทางการตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมไปเผยแพร่ต่อสถานศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการพัฒนาผู้บริหารและครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อให้ได้องค์ประกอบเบื้องต้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมภายในสถานศึกษา ทั้งนี้ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เจียยั่นย่น เพื่อตรวจสอบผลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับสมมติฐานเพียงใด

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมการให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความเข้าใจและสามารถนำไปปรับใช้และพัฒนาสถานศึกษาอย่างแพร่หลาย

3. ควรมีการนำการวิจัยไปศึกษาในบริบทอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ . (2543). แนวทางการนำมาตรฐานหลักสูตรไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และวัดผลตามสภาพจริง. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: บั๊คพอยท์.
- ดวงแก้ว กอแก้ว. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานความผูกพันในองค์กรและเจตคติต่อองค์กร :กรณีศึกษา ธารณาการ กรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน) สาขาบางกะปิ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- พิสัณห์ หิรัญวงษ์. (2541). การศึกษาการบริหารโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารวิชาการกรมวิชาการ, 5(4), 50.
- สุดา ทัพสุวรรณ. (2545). บ้านกับนักเรียน. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 1(2), 23.
- Bryman, A. (1986). Leadership and Organization. London: Routedge & Kegan Paul.
- Likert, Rensis. (1961). New Pattern of Management. New York: McGraw – Hill.
- Satcher, D. (2005). Healthy and ready to learn. Educational Leadership, 9, 26-31.
- Swansburg, R. (1996). Management and Leadership for Nurse Management. Boston: Jones and Bartlett.